

WPLYNEŁO

02-03-2020

prof. dr hab. inż. Rafał Miłaszewski
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
Wydział Biologii i Nauk o Środowisku

Recenzja

dorobku naukowo-badawczego, dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej dr Wojciecha Brockiego, opracowana w związku z postępowaniem habilitacyjnym w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia prowadzonym w Instytucie Ekonomii i Finansów Uniwersytetu Szczecińskiego

1. Formalna podstawa opracowania recenzji

Formalną podstawę opracowania recenzji stanowi pismo Pana Profesora Stanisława Hońko, Przewodniczącego Rady Naukowej Instytutu Ekonomii i Finansów Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 20.11.2019 roku.

2. Informacja o Habilitancie

Pan dr Wojciech Brocki ukończył, w 1978 roku, studia na Wydziale Inżynieryjno-Ekonomicznym Transportu Politechniki Szczecińskiej na kierunku ekonomika i organizacja transportu. Pracę doktorską nt.: „Celowość wprowadzenia nieodpłatności przewozów w komunikacji miejskiej w aglomeracjach”, napisaną pod kierunkiem profesora Waldemara Grzywacza obronił w 1987 roku na Wydziale Ekonomicznym Uniwersytetu Szczecińskiego, uzyskując stopień doktora nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia.

W latach 1983-2009 pracował na stanowisku st. asystenta i adiunkta w Międzywydziałowym Instytucie Ekonomiki, Organizacji i Kierowania w Zakładzie Ekonomiki Gospodarki Rybnej oraz w Katedrze Ekonomiki i Organizacji Gospodarki Żywnościowej Akademii Rolniczej w Szczecinie. Od 2009 roku do chwili obecnej pracuje na stanowisku st. wykładowcy w Zakładzie Gospodarki Rybackiej i Ochrony Wód na Wydziale Nauk o Żywności i Rybactwa Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie.

Wyształcenie oraz charakter dotychczasowej pracy Habilitanta są powiązane z dyscypliną ekonomia.

3. Ocena osiągnięcia naukowego

Osiągnięcie naukowe dr Wojciecha Brockiego stanowi monografia autorska zatytułowana „Uwarunkowania rybołówstwa bałtyckiego w latach 2004-2014”, opublikowana przez Wydawnictwo Uczelniane Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w 2018 roku. Recenzentami monografii byli: prof. dr hab. Jolanta Zieziula z Uniwersytetu Szczecińskiego i prof. dr hab. inż. Ludosław Drelichowski z Uniwersytetu Techniczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy.

Głównym celem monografii, przyjętym przez Habilitanta, była diagnoza stanu rybołówstwa w państwach unijnych basenu Morza Bałtyckiego. Ma ona charakter dynamiczny obejmujący okres lat 2004-2014 oraz statyczny dla roku 2014. Realizacja głównego celu monografii została powiązana z osiągnięciem celów szczegółowych, czyli z diagnozą wyodrębnionych przez Habilitanta uwarunkowań prawnych, przyrodniczych, technicznych, ekonomicznych i społecznych.

W nawiązaniu do głównego celu monografii oraz celów szczegółowych Habilitant sformułował główną hipotezę badawczą, w której wyraża przekonanie, że działania państw basenu Morza Bałtyckiego oraz Unii Europejskiej nie spełniają podstawowych wymogów zrównoważonego rybołówstwa, jakimi są utrzymanie stanu zasobów rybnych na bezpiecznym poziomie oraz ekonomiczna efektywność rybołówstwa.

Główny cel pracy, cele szczegółowe oraz główna hipoteza badawcza zostały sformułowane prawidłowo. Realizacji głównego celu pracy, polegającego na weryfikacji przyjętej hipotezy badawczej, została podporządkowana przyjęta struktura monografii, obejmująca 10 rozdziałów.

Rozdział pierwszy obejmuje wprowadzenie do monografii. Z kolei w rozdziale drugim omówiono materiały źródłowe i metodykę badań. W trzecim rozdziale przedstawiono rozważania nad problemem zrównoważonego rybołówstwa w basenie Morza Bałtyckiego, w aspekcie odpowiedzialności za eksploatację zasobów ożywionych. Rozdział czwarty stanowi analizę stanu rybołówstwa w okresie rozszerzania Unii Europejskiej w 2004 roku. Ta analiza stanowiła bazę wyjściową do dalszych rozważań, uwzględniających wymaganiach wynikające z Kodeksu odpowiedzialnego rybołówstwa. Rozdział piąty zawiera prawne uwarunkowania funkcjonowania rybołówstwa w państwach basenu Morza Bałtyckiego. Rozdziały szósty i siódmy obejmują przyrodnicze aspekty rybołówstwa bałtyckiego. W rozdziale ósmym zostały omówione najważniejsze środki pracy w rybołówstwie, czyli flocie

rybackiej. Rozdział dziewiąty zawiera szczegółową analizę ekonomiczną rybołówstwa w państwach basenu Morza Bałtyckiego oraz opis systemu sektorowego wsparcia finansowego. Ostatni rozdział dziesiąty zawiera analizę społecznych uwarunkowań rybołówstwa basenu Morza Bałtyckiego.

Spośród analizowanych w monografii uwarunkowań funkcjonowania rybołówstwa w basenie Morza Bałtyckiego za najważniejsze należy uznać uwarunkowania ekonomiczne oraz przyrodniczo-połowowe. Dlatego słusznie Habilitant tym właśnie uwarunkowaniom poświęcił w swojej pracy najwięcej uwagi.

Ważnym elementem monografii jest również analiza konfliktów w rybołówstwie. Nie jest ono wyłącznym użytkownikiem wód Morza Bałtyckiego i właśnie to bywa główną przyczyną konfliktów. Do tej pory nie został rozwiązany konflikt rybaków z ochroną zwierząt. Narastają również konflikty pomiędzy rybołówstwem przybrzeżnym, morskim i rekreacyjnym. Trafna jest konkluzja Habilitanta o tym, że nastąpiło pogorszenie sytuacji ekonomicznej rybołówstwa na Morzu Bałtyckim. W analizowanym przez Habilitanta okresie wielkość nakładu połowowego w rybołówstwie państw basenu Morza Bałtyckiego, latach 2004-2014, uległa znacznej redukcji. Zmniejszeniu uległa liczba statków rybackich. Rezultaty ekonomiczne wskazują na to, że flota rybacka na Morzu Bałtyckim jest wciąż za duża w odniesieniu do stanu zasobów rybnych.

Zmiany przyrodnicze na obszarze Morza Bałtyckiego były najważniejszym czynnikiem zewnętrznym, który wpływał na pogarszający się stan zasobów rybnych. W rezultacie tych zmian następowało pogorszenie się stanu gatunków endemicznych a także wzrost ilościowy gatunków nieendemicznych. Zagrożenia te dotyczyły nie tylko ryb, ale również innych gatunków zwierząt, co było powodem zakłóceń w funkcjonowaniu łańcucha troficznego w wodach Morza Bałtyckiego.

Wnioski wynikające z przeprowadzonych w monografii analiz zostały sformułowane przez Habilitanta w sposób konsekwentny i logiczny. Na szczególną uwagę zasługuje wniosek o tym, że „...ocena stanu rybołówstwa państw basenu Morza Bałtyckiego, przeprowadzona w okresie rozszerzania Unii Europejskiej, okazała się niezadawalająca. Państwa te, podobnie jak inni członkowie Unii Europejskiej, nie znalazły się w grupie krajów, które należały do światowej czołówki we wprowadzaniu w życie Kodeksu Odpowiedzialnego Rybołówstwa. W dającej się przewidzieć przyszłości w rybołówstwie na obszarze Morza Bałtyckiego nie można oczekiwać rozwoju, mierzonego w kategoriach ilościowych w postaci

zwiększenia połowów. Można natomiast liczyć na rozwój jakościowy, który wiąże się z wprowadzeniem zrównoważonego, prowadzonego w odpowiedzialny sposób, rybołówstwa.

Oceniając osiągnięcie naukowe dr Wojciecha Brockiego mogę stwierdzić, że opracowana przez Niego monografia dotyczy interesującej i aktualnej problematyki badawczej. Habilitanta cechuje dobra znajomość literatury przedmiotu oraz umiejętność syntetyzowania prowadzonych rozważań. Zweryfikował On przyjętą hipotezę badawczą. Dlatego też całość, osiągnięcia naukowego dr Wojciecha Brockiego w formie monografii pt.: „Uwarunkowania rybołówstwa bałtyckiego w latach 2004-2014” oceniam pozytywnie.

4. Ocena pozostałych publikacji naukowych

Pozostały dorobek publikacyjny dr Wojciecha Brockiego (bez monografii stanowiącej osiągnięcie naukowe) obejmuje 42 punktowane publikacje naukowe, czyli 3 monografie, 37 artykułów naukowych i rozdziałów w monografiach oraz 2 materiały konferencyjne. Pozostałe 47 opracowań to publikacje niepunktowane (ekspertyzy i publikacje w czasopismach branżowych).

W ramach pozostałego dorobku Habilitant wyróżnia trzy następujące publikacje, czyli:

1. Brocki W., *Subsydia w Rybołówstwie* w: „Folia Universitatis Agriculturae Stetinensis” nr 42, Oeconomica, AR Szczecin 2003.
2. Brocki W., *Odpowiedzialne rybołówstwo jako element zrównoważonego rozwoju*. Wyd. drugie uzupełnione, ZUT, Szczecin 2012.
3. Brocki W., *Odpowiedzialna eksploatacja zasobów naturalnych na przykładzie rybołówstwa*, w: „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” nr 377. Wrocław 2015, „Zrównoważony rozwój organizacji-odpowiedzialność środowiskowa”.

Jako kontynuację badań, prezentowanych w monografii, stanowiącej osiągnięcia naukowe, Habilitant podaje dwa artykuły, przedstawione na konferencjach zagranicznych i opublikowane w wydawnictwach uwzględnianych w bazie Web of Science. Są to:

1. Brocki W., Mickiewicz B., *Employment and wages in fisheries in Baltic RIM countries*, [in:] “Proceedings at the International Scientific Conference Economic Science Rural Development” no. 48, Jelgava, Latvija 2018.
2. Brocki W., Mickiewicz B., *Conflicts in Baltic Fisheries*, [in:] “Proceedings, 26th NJF Congress: Agriculture for the Next 100 Years”, Lithuania 2018.

Ważnym osiągnięciem w dorobku Habilitanta są dwa następujące artykuły, opublikowane w czasopiśmie, o światowym zasięgu, „Seafood International”, a mianowicie:

1. Brocki W., *Poland's changing seafood industry*, [in:] “Seafood International. The world's leading international seafood magazine” Agra Europe London 2001.
2. Brocki W., *New sales markets for Polish Seafood*, [in:] “Seafood International. The world's leading international seafood magazine” Agra Europe London 2004.

W ramach ogólnej liczby 90 publikacji Habilitant podaje autorstwo 3 monografii naukowych, 20 rozdziałów w monografiach naukowych, 17 artykułów w czasopismach recenzowanych z listy B oraz dwóch artykułów w czasopismach zagranicznych bez Impact Factor. Opisany dorobek Habilitanta nie uzyskuje wysokich wskaźników, bowiem liczba cytowań publikacji według Web of Science Core Collection Cited Reference Search wynosi 2, a Indeks Hirscha według Web of Science Core Collection Cited Reference Search też tylko $H = 2$.

Habilitant uczestniczył w realizacji 1 międzynarodowego i 7 krajowych projektów badawczych, natomiast nie kierował dotychczas żadnym projektem badawczym. Dr Wojciech Brocki prezentował 19 referatów na konferencjach krajowych. W przypadku 8 referatów był ich współautorem. W 2002 roku, otrzymał odznaczenie „Za wkład i zaangażowanie wniesione w rozwój Wydziału Ekonomiki i Organizacji Żywnościowej Akademii Rolniczej w Szczecinie”, a w 2007 roku został odznaczony Medalem Zasłużony dla Rolnictwa.

5. Ocena dorobku dydaktycznego oraz współpracy międzynarodowej

Habilitant jest doświadczonym dydaktykiem. Prowadził w Zachodniopomorskim Uniwersytecie Technologicznym, na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, zajęcia z następujących przedmiotów: ekonomika i organizacja gospodarki rybnej, informatyka, kooperacja międzynarodowa w rybołówstwie, geografia, small business, marketing, makroekonomia, mikroekonomia, ekonomika rybacka, ekonomika i marketing w rybactwie i turystyce, ekonomika i zarządzanie.

W trakcie pracy dydaktycznej Habilitant wypromował 50 licencjatów i 120 magistrów.

Habilitant współpracował z ekspertami z Francji i Włoch w ramach projektu pn.: „Rozwój struktur organizacyjnych i planowanie inwestycyjne dla sektora rybnego”. [Projekt Phare/FAPA nr PL 9607-12-12 pt. realizowany przez Ekspert SITR Spółka z o.o. w Koszalinie w Konsorcjum z Development Researchers Network w Rzymie, Fundacja-Agencja Rozwoju Regionalnego w Koszalinie i Abrahamsen & Nielsen A/S w Allerød]. Istotą współpracy było kojarzenie podmiotów z krajów Unii Europejskiej z partnerami z Polski.

W związku z udziałem w powyższym projekcie Habilitant był również autorem rozdziałów w 3 publikacjach dydaktycznych, wykorzystywanych w trakcie szkoleń.

W autoreferacie Habilitant podaje swoje uczestnictwo, połączone z wygłoszeniem referatów, w 12 konferencjach zagranicznych. Wśród tych referatów na uwagę zasługują referaty będące efektem, trwającej od 2001 roku, współpracy Habilitanta z Uniwersytetem Rolniczym w Jelgawie na Łotwie. Ponadto habilitant uczestniczył w 6 konferencjach międzynarodowych, organizowanych w Polsce.

W dorobku dydaktycznym Habilitanta jednakże brakuje opieki naukowej nad doktorantami w charakterze opiekuna naukowego lub promotora pomocniczego.

Brak informacji na temat członkostwa Habilitanta w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych.

W autoreferacie Habilitant nie podaje również informacji dotyczących Jego udziału w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism.

6. Wniosek końcowy

Stwierdzam, biorąc pod uwagę fakt mniej lub bardziej pozytywnej oceny wszystkich elementów dorobku, że dr Wojciech Brocki spełnia podstawowy warunek uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia, określony w ustawie z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2003, Nr 65, poz. 595 z późniejszymi zmianami – tekst jednolity Dz. U. 2017, poz. 1789 z późn. zm.), w związku z art. 179 ust.2 ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku, chociaż nie spełnił wszystkich kryteriów określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 roku w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. 2011, Nr 196, poz. 1165).

W związku z powyższym wnioskuję o dopuszczenie dr Wojciecha Brockiego do dalszego etapu postępowania w przewodzie habilitacyjnym.

/Rafał Miłaszewski/

Warszawa, 20.02.2020 roku